

LIBRIS

We know
books

Redactor: Alexandru Bogdan DUCA

Tehnoredactor: Cristina RUSU

Coperta: Alexandru DAȘ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALECSANDRI, VASILE

Poezii alese / Vasile Alecsandri. – București : Art, 2023

ISBN 978-630-321-260-9

821.135.1-1

© Editura Art, 2023, pentru prezenta ediție

VASILE ALECSANDRI

POEZII ALESE

CUPRINS

<i>Tabel cronologic</i>	4
DOINE ȘI LĂCRIMIOARE	
Doina	13
Altarul monastirei Putna	15
Andrii-Popa	17
Cântic haiducesc	20
Hora	22
Zburătorul	24
Cântic ostășesc	26
Dorul	27
Doina iubirei	28
Steluța	30
Lăcrimioare	32
8 Mart	33
De crezi în poezie	37
Adio	38
Pe marea	40
Ursita mea	42
La Veneția mult duioasă	45
MĂRGĂRITĂRELE	
Deșteptarea României	49
Vis de poet	51
Muntele de foc	55
Stelele	57
N. Bălcescu murind	58
Anul 1855	60
Poetul	62
Românca	64
Cântice de lume	66
Hora Unirei	68
Înșiră-te, mărgărite	70

Serile la Mircești	85
Sfârșit de toamnă	87
Iarna	88
Gerul	89
Viscolul	90
Sania	91
Mezul iernei	92
La gura sobei	93
Bradul	95
Sfârșitul iernei	97
Oaspeții primăverii	98
Cucoarele	99
Noaptea	100
Dimineața	101
Tunetul	102
Floriile	103
Paștele	105
Plugurile	106
Sămănătorii	107
Rodica	108
Lunca din Mircești	109
Malul Siretului	111
Flori de nufăr	112
Concertul în luncă	113
Vânătorul	115
Puntea	116
Balta	117
Fântâna	118
Secerișul	119
Cositul	120
Pastel chinez	121
Bărăganul	123

LEGENDE

Dumbrava Roșie	127
Legenda rândunicăi	155
Dan, căpitan de plai	160
Legenda ciocârliei	172
Legenda lacrimioarei	183
Cânticul gînteii latine	185

OSTAȘII NOȘTRI

Balcanul și Carpatul	189
Peneș Curcanul	191
Sergentul	197
Păstorii și plugarii	199
Odă ostașilor români	200

*Prea iubitului meu părinte Vornic V. Alecsandri
închin aceste doine cu iubire și recunoștință.*

(1853)

☞ *Doine (1842 – 1852)* ☞

DOINA¹

Doina, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
Cu flori galbine-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!

De-aș avea o mândruliță
Cu-ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m-aș privighitoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dismierdătoare!

*

Doina, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
Și trei glonți în punguliță
Ș-o sorioară de bărdiță!

De-aș avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu!

¹ Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simțirile sale de durere, de iubire și de dor. Melodia doinei, pentru cine o înțelege, este chiar plângerea duiosă a patriei noastre după gloria sa trecută! (*n. V.A.*).

De-aș avea vro șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!

Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

*

Doina, doiniță!
Și i-aș zice: „Mândruliță,
Mă jur p-astă cruciliță
Să te țin ca un bădiță!”

Și i-aș zice: „Voinicele,
Să te-ntorci cu rândunele
Peste dealuri și vălcele!”

Și le-aș zice: „Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!”

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

(1842)

ALTARUL MONASTIREI PUTNA¹

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgâni,
Locaș sfânt creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Însuși merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitani, ostași cu zale și cu platoșe de fer
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de război.
Al Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;
Buciumul vuiște-n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lângă-o movilă domnul Ștefan s-a oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce-n mână pe movilă-acum se urcă;
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nalți ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Pintre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte au simțit a lor săgeți,
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.

„Copii, trageți... eu vreu astăzi să mă-ntrec în arc cu voi.”
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi

¹ Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina, și chiar la mănăstirea Putnei, unde se află mormântul eroului care a zidit-o (*n. V.A.*).

Se pleacă, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor zboară,
Spintecă rapide vântul ce dă foc și văjâiește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

„Ura!”-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
„Să trăiți, copii!” le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârânie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Piere, trece mai departe, ș-într-un paltin vechi s-a frânt.
„Acolo fi-va altarul!” zice falnicul monarc,
Ce se-nchină și se pleacă pe războinicul său arc.

„Să trăiască domnul Ștefan!” mii de glasuri îl urmează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

(1843)

ANDRII-POPA¹

Cine trece-n Valea-Seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu peptul dezvoltat?
Andrii-Popa cel vestit!

Șapte ani cu voinicie
Și-au bătut joc de domnie
Și tot pradă nencetat,
Andrii-Popa, hoț barbar!

Zi și noapte, de călare,
Trage bir din drumul mare,
Și din țară peste tot!
Fug neferii cât ce pot,

Căci el are-o pușcă plină
Cu trei glonți la rădăcină,
Ș-are-un murg de patru ani,
Care mușcă din dușmani,

Ș-are frați de cruce șapte,
Care-au supt sânge cu lapte,
Și nu-i pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

Căpitane, frățioare,
Ce se vede despre soare?

¹ Acest hoț a cutrierat țara șapte ani întregi, fără a-l putea prinde vreo potiră. La anul 1818, Mihai Cozoni, unchiul autorului, a fost însărcinat prin poroncă domnească ca să puie mâna pe acel hoț vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seacă, l-au ucis din fuga calului, după o cruntă luptă de câteva ore. La 1821, când a izbucnit revoluția grecească, Mihai Cozoni, a-l cărui suflet măreț se aprindea lesne la glasul libertății și a vitejiei, s-a înrolat în armia lui Ipsilanti cu rang de sutăș (*ekatondas*), și la crunta bătălie a grecilor cu turcii în Valahia, la Drăgășani, a rămas pe câmpul războiului, după ce făcuse mari și minunate vitejii (*n. V.A.*).

Să zăresc vro patru cai!...
N-auziși tu de-un Mihai?

Căpitane, te gătește,
Mihai mândrul te gonește.
Iată-l, vine ca un zmeu!
Fă trei cruci la Dumnezeu.

Cum îi vede-n depărtare,
Popa strigă-n gura mare:
„Hai la goană de neferi!
Hai la horă de muieri!”¹

Au zis! țipă, se aruncă,
Trece șes, pâraie, luncă
Cu fugarul sprintinel
Și cu hoții după el.

Mihai mândrul vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară,
Pe-un cal alb ce n-are loc
Și din ochi aruncă foc.

Fug cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Și se duc voinicii, duc,
Cu urgie de haiduc!

Pept în pept!... câmpul răsună,
Toți de tot dau împreună.
Toți la luptă-s înceștați,
Toți în sânge încruntați.

„Ura, frați!” caili nechează,
Sus văzduhul scânteiază.
„Ura!” moartea s-au ivit!
Vulturu-n zbor s-au oprit!

¹ Istoric – Acesta era răcnitul lui Andrii-Popa când se izbea asupra puterilor ce întâlneau (n. V.A.).

Zi de vară pân-în seară
Dau voinicii să se peară,
Și cu ferul ascuțit,
Și cu pumnul amorțit.

Sângele-n răni gălgâiește,
Glasu-n gură se sfârșește.
Zece-s morți! doi încă vii,
Mihai mândrul și Andrii.

Andrii fuge făr' de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă peptiș, sare pe șa
Și din gură zice-așa:

„Zbori, copile sprintinele,
Să mă scapi de chinuri grele,
Că mă jur, de mă-i scapa,
Ca pe-un frate te-oi cata.”

Murgul sprinten se răpede.
În zadar! Mihai mi-l vede!
„Stăi, hoț-popă, dragul meu,
Să-ți arăt cine sunt eu!”

Și cum zice, mi-l chitește,
Drept în frunte mi-l lovește!
„Ura!” Vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori.

(1843)

CÂNTIC HAIDUCESC

Iarna vine, vara trece
Și pădurea s-au rărit!
Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
Greul vieții au sosit!

Cât mi-a fi iarna de mare,
Ce-o să facem, vai de noi!
Fără codru, fără soare,
Făr' de bani, făr de ciocoi?

Sai pe creanga cea uscată,
Dragă corbi, corbișor.
Vezi, în calea depărtată
Nu-i zări vrun călător?

Călător cu punga plină
Și cu șal la cap legat,
Să-mi mai cerc astă rugină
Și să-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, frățioare,
Ce-ți făcuși frunzișul des,
Unde-n pândă, la răcoare,
Stam sunând din frunzi ades?

Vara trece, iarna vine,
Și tu, codre, te-ai uscat!
Trece vara, și ca tine
Florile mi-am scuturat!

Ne-au ajuns vremea de muncă.
De scos arma de la brâu,
De lăsat potica-n luncă
Și de dat capul sub frâu!

Daleu! dragă primăvară,
De-ai veni când aș vrea eu,
Să mai ies voinic prin țară,
Să fiu iar la largul meu!

Să-mi pun cușma pe-o ureche
Și să-mi las pletele-n vânt,
Și-n potica mea cea veche
Să mă-ntind iar la pământ.

Să simt iar durda pe spate
Și să-mi văd ici că lucesc
Cinci pistoale ferecate,
Cu hamgerul haiducesc.

Și pe coarda-i cea pletoasă
Să-mi dismierd murgul voinic,
Și pe zarea luminoasă
El să zboare, eu să-i zic:

„Fugi ca vântul, fugi ca gândul,
Măi, voinice năzdrăvan!
Căci acum ne-au venit rândul,
Au sosit vremea de an,

Să ținem codrii și valea
Noi, vitejii amândoi.
La neferi să-nchidem calea,
Să dăm groaza prin ciocoi.”

(1843)

HORA¹

Iată! hora se pornește
Sub stejar, la rădăcină.
Iată! hora se-nvârtește...
Vină, puico, vină.

Lângă mine vin', drăguță,
Să te pot strânge de mână
Ca ieri seara, la fântână;
Mario, Măriuță!

Duh-de-Spaimă! Piei-Nălucă!²
Sună bine-n cobză, sună,
Să nu-ți fac spetele strună
Și chica măciucă.

Tu, Fes-Roș cu giubea lungă!
Din arcuș trage mai tare,
Căci în gard am un par mare
Și mulți bani în pungă!

Tot așa pân-în deseară!
Mult frumoasă-mi e puicuța,
Ca o zi de primăvară,
Maria, Măriuța!

Tot așa, tot voinicește!
Nu mă dați, măi, de rușine,
Căci gurița ce-mi zâmbește
Vără dracu-n mine.

¹ Hora este chiar jocul cel vechi a romanilor și care era cunoscut sub numele de chorus. În timpul horei este obicei ca unul din dănțuitori să cânte din gură și să deie astfel tonul dănțului (*n. V.A.*).

² Porecle date țiganilor lăutari (*n. V.A.*).

Mi-am pus flori la pălărie,
Mi-am pus flori, mi-am pus măgele,
Să se uite cu mândrie
Puicuța la ele.

Am cămașă cu altită,
Tot de fir și de mătășă,
Am pe spate-o durduliță...
De nime nu-mi pasă!

Nici de vornic, nici de dracul,
Nici de vrajă ciocoiască,
Nici de turc, nici de cazacul...
Țara să trăiască!

Bateți toți într-o lovire
Să vuiască-n fund pământul;
Lumea-ntregă să se mire,
Și Dumnezeu sfântul!

Sunt sătul de biruri grele
Și de plug, și de lopată,
De ciocoi, de zapciele
Și de sapă lată.

Astăzi horele sunt pline!
Crape-mi sura opincuța,
Și să mor în joc cu tine,
Mario, Măriuță!

(1843)